

Τίτλος μαθήματος	ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΝΤΑΣ ΠΑΝΤΟΥ
Ομάδα κοινού	Ομάδα ενηλίκων με μεικτές αναπηρίες, (κυρίως νοητική υστέρηση και σύνδρομο down).
Αριθμός συμμετεχόντων	21
Διάρκεια	2 ώρες
Λεξιλόγιο	αέρας, χώρος, προέκταση, ασκώ πίεση με τα μέρη του σώματος μου, κινούμαι σαν ξωτικό.
Υλικά	Πικάσο - φωτογραφία

Σκοπός εργαστηρίου:

“Ο βασικός σκοπός του εργαστηρίου μας είναι να συμβάλει στην συγκρότηση μιας καλλιτεχνικής ταυτότητας εκ μέρους των συμμετεχόντων, μέσα από το χορευτικό αυτοσχεδιασμό. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός είναι η ανάπτυξη της αυτενέργειας, η απελευθέρωση της εκφραστικότητας, η βελτίωση της επικοινωνίας με τους άλλους και η κατανόηση κάποιων βασικών συμβάσεων που ορίζουν τη χορευτική άσκηση ή σκηνή, και παράλληλα η διεύρυνση των κινητικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων.”

Στόχοι συνάντησης- ερωτήσεις

Στόχος του μαθήματος είναι το σώμα τόσο σε συνειδητό όσο και σε ασυνείδητο επίπεδο να καταφέρει να αφεθεί ελεύθερο και να ξεκλειδωθεί μέσα στο χώρο προς όλες του τις κατευθύνσεις και προς όλα του τα δυνατά επίπεδα.

Και όλα αυτά θα πραγματοποιηθούν στην προσπάθεια του να καταφέρει να ζωγραφίσει τον δικό του φανταστικό πίνακα, χρησιμοποιώντας σαν πινέλο οποίο μέρος του σώματος του επιθυμεί και σαν καμβά οποίο σημείο της αίθουσας θέλει καθώς και οποίο άλλο σώμα συναντήσει στο χώρο.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Ζέσταμα από όλους μαζί ακολουθώντας τις οδηγίες του δασκάλου (10 λεπτά)

Δημιουργούμε έναν μεγάλο ανοιχτό κύκλο κρατώντας ο ένας την παλάμη του άλλου. Τα μάτια είναι κλειστά για καλύτερη συγκέντρωση. Ασκούμε μια ελαφριά πίεση με την δεξιά μας παλάμη στην αριστερή παλάμη του διπλανού μας, που ήδη κρατάμε για 2 δευτερόλεπτα. Επαναλαμβάνουμε 4 φορές. Εισπνοή ομαδική και εκπνοή, με την αίσθηση ότι ο αέρας που εκπνέουμε κατευθύνεται προς το κέντρο του κύκλου.

Ανοίγουμε τα μάτια μας και φέρνουμε την μια παλάμη μας μπροστά στο πρόσωπο μας. Την παρατηρούμε για λίγο (το σχήμα, τη μορφολογία, τις γραμμές και το χρώμα της) και με το άλλο μας χέρι ζωγραφίζουμε πάνω της διάφορες γραμμές (ακολουθώντας αυτές που ήδη υπάρχουν). Γράφουμε το όνομά μας στον αέρα χρησιμοποιώντας το χέρι μας και αρχίζουμε να μπλέκουμε τα δικά μας γράμματα με αυτά των διπλανών μας.

Μετάβαση (10 λεπτά)

Περπατάμε ελεύθερα στο χώρο και οδηγούμαστε σιγά σιγά ο καθένας σε ένα σημείο του τοίχου της αίθουσας. Τον παρατηρούμε, οριοθετούμε το μέρος του τοίχου που μας αντιστοιχεί και ψηλαφούμε την επιφάνεια του τοίχου ώστε να νιώσουμε την ποιότητα του (αν έχει εξογκώματα, αν είναι λείος, αν είναι ζεστός και οτιδήποτε άλλο μπορεί ο καθένας να ανακαλύψει). Σιγά σιγά αρχίζουμε να δημιουργούμε πάνω του την ζωγραφική μας. Ο καθένας είναι ελεύθερος να ζωγραφίσει ό,τι επιθυμεί. Το μόνο δεσμευτικό είναι το μέσο που κάθε φορά θα χρησιμοποιεί και το οποίο δίνεται από τον δάσκαλο.

Ξεκινάμε με τα χέρια και τα δάχτυλα και στην συνέχεια δίνεται η οδηγία όλοι να συνεχίσουν αυτό που κάνουν χρησιμοποιώντας τον αγκώνα τους, το γόνατο και τέλος το κεφάλι. Κοινό σημείο και των τριών αυτών μέσων είναι ότι είναι και τα τρία σκληρά, ξεκινώντας από το πιο μικρό και καταλήγουμε στο πιο μεγάλο. Στη συνέχεια εξερευνούμε κι άλλα μέρη του σώματος πιο μαλακά ή πιο ασυνήθιστα όπως η

κοιλιά ή η μύτη! Στο σημείο αυτό μπορούν και οι μαθητές να προτείνουν σημεία, λέγοντας δυνατά με ποιο σημείο ζωγραφίζουν μια δεδομένη στιγμή.

Επίδειξη

Αφού παρατηρήσει ο δάσκαλος τον τρόπο που λειτουργεί όλο αυτό, τους δείχνει πως να περνάμε από το ένα μέσο στο άλλο, χωρίς να σταματούν αλλά ακολουθώντας μια συνεχόμενη ροή... Πρακτικά, για να μη χάσει το σώμα την επαφή του με τον τοίχο, περνάμε από το ένα σημείο στο άλλο με κύλισμα. Δηλαδή αν ζωγραφίζουμε με το χέρι και θέλουμε να περάσουμε στον αγκώνα, τότε θα πρέπει να ακουμπήσει τον τοίχο η πίσω πλευρά της παλάμης, ο καρπός, ο πήχης και τέλος ο αγκώνας.

Ασφάλεια

Αν υπάρχουν έντονα κινητικά προβλήματα και η μετάβαση από το ένα μέσο στο άλλο είναι δύσκολη, τότε ο δάσκαλος μπορεί να δείξει πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο τοίχος για στήριξη και να επιμείνει στη συνεχόμενη επαφή του σώματος με το τοίχο. Όσο πιο χαλαρό είναι το συγκεκριμένο σημείο του σώματος τόσο πιο ευχάριστη θα είναι αυτή η επαφή και τόσο πιο εύκολη η μετακίνησή του πάνω σε αυτόν. Αν οι μαθητές με νοητική υστέρηση αδυνατούν να κατανοήσουν την ροή ανάμεσα στα διαφορετικά σημεία του σώματος, τότε ο δάσκαλος μπορεί να τους εξηγήσει ότι τα τρία πρώτα μέσα που χρησιμοποιήσαμε (αγκώνας, γόνατο, κεφάλι) είναι σαν τρεις μπάλες όπου πάμε από την μικρότερη στην μεγαλύτερη. Η οδηγία αυτή θα ενισχύσει την αίσθηση του κυλίσματος από το ένα μέλος στο άλλο.

1η Δραστηριότητα | ατομική δουλειά (15 λεπτά)

Χρησιμοποιώντας το πόδι σαν πινέλο, με μια απαλή κίνηση, περνάμε από τον τοίχο στο πάτωμα. Τώρα αυτό θα γίνει ο καμβάς μας. Εδώ έχουμε μια αλλαγή συντεταγμένων, αλλάζει η ματιά μας προς την επιφάνεια στην οποία ζωγραφίζουμε και από οριζόντια γίνεται κατακόρυφη. Το σώμα ανοίγεται προς το χώρο. Ο δάσκαλος μπορεί να προτείνει αλλαγές στα μέλη που ζωγραφίζουν, στο επίπεδο (κοντά στο πάτωμα, μεσαίο και ψηλό επίπεδο) στο ρυθμό, στη δυναμική, στο μέγεθος, και στην υφή της πινελιάς.

2η Δραστηριότητα | σε ζευγάρια (15 λεπτά)

Το τελευταίο μέλος που ζωγράφησε στην προηγούμενη άσκηση, μας οδηγεί στο να βρούμε ένα ζευγάρι. Όποιος καταφέρει πρώτος να ακουμπήσει την πλάτη του άλλου, γίνεται ζωγράφος. Ο άλλος του προσφέρει την πλάτη του ως καμβά. Ο καμβάς παίρνει μια θέση στο χώρο που τον βολεύει γιατί θα πρέπει να παραμένει ακίνητος και ο ζωγράφος χρησιμοποιώντας σε πρώτη φάση τα χέρια του είναι ελεύθερος να δημιουργήσει πάνω στην πλάτη του ότι επιθυμεί. Το σώμα που προσφέρει την πλάτη του μπορεί να είναι από όρθιο ως ξαπλωμένο, αρκεί να βρει μια θέση και να ακινητοποιηθεί. Κατά τη διάρκεια της ζωγραφικής ο δάσκαλος μπορεί να προτείνει κάποιες ποιότητες πχ μεγάλες μαλακές πινελιές, ή μικρές τελίτσες με μαρκαδόρο. Ζητά από αυτούς που προσφέρουν την πλάτη τους να νιώσουν το άγγιγμα του ζωγράφου και να φανταστούν την εικόνα που σχηματίζουν. Στην συνέχεια όλοι

οι ζωγράφοι περπατούν στο χώρο (λες και βρίσκονται μέσα σε μια έκθεση) και παρατηρούν τα έργα των άλλων ζωγράφων, δηλαδή παρατηρούν τις άλλες πλάτες. Οι οποίες εξακολουθούν να παραμένουν ακίνητες. Ο τρόπος που τοποθετούν το σώμα τους για να κάνουν αυτή την λεπτομερή παρατήρηση (οι ζωγράφοι) ποικίλει και κάθε φορά έχει να κάνει με την ήδη σταθερή θέση της πλάτης που παρατηρούν.

Στη συνέχεια επανέρχονται στο δικό τους έργο, και τότε οι πλάτες αρχίζουν να μετακινούνται, αλλάζοντας τη θέση του 'καμβά' τους. Οπότε η ζωγραφική μετατρέπεται σε ένα ντουέτο όπου κινούνται και οι δυο. Οι ζωγράφοι κάνουν επιδιορθώσεις στο έργο τους με αλλά μέλη του σώματος τους, που μπορεί να προτείνει ο δάσκαλος προτείνει (π.χ μύτη, ώμος, πήχης). Η ίδια άσκηση επαναλαμβάνεται κάνοντας αλλαγή ρόλων μέσα στο ζευγάρι.

Συζήτηση (10 λεπτά)

Ο καθένας παραμένει στην θέση, ξαπλώνει σε μια βολική θέση στο πάτωμα, κλείνει για λίγο τα μάτια του και φέρνει στο μυαλό του την εικόνα που έχει ζωγραφίσει μέχρι τώρα. Της δίνει χρώματα και γενικά προσπαθεί να τη ζωντανέψει στην φαντασία του καθώς και να περάσει από όλα τα στάδια που ακολούθησε. Συζητάμε δυσκολίες / ευκολίες τόσο σε καθαρά κινητικό επίπεδο όσο και σε στιγμές μέσα στην διαδικασία που τους πρόσφεραν χαρά ή τους έκαναν να θέλουν να σταματήσουν.

3η Δραστηριότητα |σε τριάδες (20 λεπτά)

Σηκωνόμαστε, κάνουμε ένα γρήγορο τίναγμα στο σώμα σαν να θέλουμε να πετάξουμε από πάνω μας χρώματα, σχήματα κτλ και χωριζόμαστε σε ομάδες των πέντε περίπου ατόμων.

Μοιράζουμε στις τέσσερις ομάδες από ένα χαρτί. Σε αυτά είναι ζωγραφισμένα:

1. **ευθείες γραμμές** : τρεις τέσσερις ευθείες γραμμές διαφορετικού πάχους, υφής και μήκους.
2. **τελείες** : πέντε έξι τελείες διαφορετικού μεγέθους και χρώματος.
3. **καμπύλες γραμμές**: τρεις τέσσερις καμπύλες γραμμές διαφορετικού πάχους, υφής και μήκους.
4. **κύκλοι** : τρεις τέσσερις κύκλοι διαφορετικού μεγέθους, χρώματος, γεμάτους με χρώμα ή μόνο περίγραμμα.

Η κάθε ομάδα δουλεύει για 5 με 10 λεπτά εξερευνώντας διαφορετικούς τρόπους που μπορεί να δημιουργηθούν αυτά τα σχήματα μέσα από τα σώματά τους και την κίνησή τους ή με όποιον τρόπο φανταστεί . Βοηθητικά να αναφέρουμε ότι κάθε σχήμα μπορεί να γίνει στον αέρα ή στο πάτωμα με τους εξής τρόπους.

1. δίνοντας την αντίστοιχη φόρμα σε όλο ή σε μέρος του σώματος
2. σχηματίζοντας νοητά το σχήμα μέσα από την κίνηση μέρους ή ολόκληρου του σώματος.
3. δημιουργώντας μια πορεία αυτού του σχήματος μέσα στο χώρο.

Μπορείτε να εξερευνήσετε και άλλους πιο ελεύθερους ή ποιητικούς τρόπους, πχ. με αντικείμενα, με τα λόγια ή όπως αλλιώς φανταστείτε! Η κάθε ομάδα πρέπει να οργανώσει όλες τις πιθανότητες που έχει βρει στο χώρο και στο χρόνο και να τις παρουσιάσει στους υπόλοιπους. Στο τέλος ο δάσκαλος καλεί στο χώρο όλους τους μαθητές και γίνεται ένας ελεύθερος αυτοσχεδιασμός χρησιμοποιώντας το 'υλικό' της

παρουσίασης όλων των ομάδων. Μπλέκονται δηλαδή όλα αυτά τα σχήματα στο χώρο, τέμνονται, σβήνουν το ένα το άλλο ή πολλαπλασιάζονται.

Εξέλιξη άσκησης

Η άσκηση αυτή μπορεί να επαναληφθεί σε επόμενο μάθημα με τη μια ομάδα να εκτελεί την παρουσίασή της και την άλλη να συνοδεύει τη δράση με ήχους. Καλό είναι να έχει γίνει ήδη κάποια δουλειά με ήχους μέσα στο μάθημα ώστε οι μαθητές να είναι ήδη εξοικειωμένοι με τη χρήση της φωνής τους.

4η Δραστηριότητα | σε ομάδα (30 λεπτά)

Εδώ προτείνουμε επανάληψη της άσκησης με τον πίνακα του Καντίνσκι που προτείνεται στο μάθημα «Ξύπνιος – Ύπνος» με διαφορετική εξέλιξη. Ξαναφέρνουμε στην τάξη τον πίνακα του Καντίνσκι και υπενθυμίζουμε τη διαδικασία που ακολουθήσαμε την πρώτη φορά με μεγαλύτερη συντομία (τον παρατηρούμε, τον συζητάμε και τον φανταζόμαστε μέσα στο χώρο). Πηγαίνει όλη η ομάδα στη μια πλευρά της αίθουσας και ορίζεται ο χώρος της 'σκηνής'. Μπαίνουν όπως και την πρώτη φορά οι μαθητές ένας ένας στο χώρο και παίρνουν μια θέση ακίνητη, γινόμενοι μια πινακιά ή ένα σχήμα του έργου (3η δραστηριότητα). Ο δάσκαλος μπορεί κατά τη διάρκεια να κάνει κάποιες παρατηρήσεις περιγραφικές πχ. Κοιτάξτε αυτήν τη δυναμική διαγώνιο που έχει σχηματιστεί σαν φωτεινή δέσμη και δείτε πώς ο Γιάννης που μόλις μπήκε έφερε ένα ολοκαίνουριο και αντιθετικό στοιχείο, σαν μια σκοτεινή σκιά! Ζητάμε να μπουν οκτώ άτομα στον κάθε πίνακα, ώστε να διατηρείται καθαρή η σύνθεση και να μην υπερφορτώνεται. Εναλλακτικά μπορείτε να δώσετε την επιλογή στους 'θεατές' να πούνε 'στοπ' όταν νιώσουν πως ο πίνακας έχει ολοκληρωθεί. Επαναλαμβάνουμε δυο φορές.

Στο τέλος της δεύτερης φορές δίνουμε οδηγία να αρχίσει σιγά σιγά να ζωντανεύει ο πίνακας κρατώντας τη βασική του μορφή. Πχ η δυναμική διαγώνιος θα πρέπει, τουλάχιστον στην αρχή, να παραμείνει μια γραμμή, αλλά να αποκτήσει εσωτερικά κίνηση ή ο Γιάννης θα πρέπει να συνεχίσει τη σκοτεινή του σκιά, δίνοντάς της όμως κίνηση. Στη συνέχεια μπορεί ο αυτοσχεδιασμός να ξεφύγει τελείως από τη μορφή του αρχικού πίνακα. Επαναλαμβάνουμε αυτήν την εκδοχή, αφήνοντας κάθε φορά και περισσότερο χρόνο ελεύθερου αυτοσχεδιασμού στο τέλος.

Κλείσιμο μαθήματος (5 λεπτά)

Σχηματίζει όλη η ομάδα με αργή κίνηση έναν κύκλο. Εκεί, ένας ένας λέει με μια λέξη και με μια κίνηση τί τον άγγιξε περισσότερο από το σημερινό μάθημα.

ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Πλαίσιο – Αποκαλύπτοντας πληροφορίες

Η περίφημες φωτογραφίες του Πικάσο από τα light paintings δείχνουν με πολύ ωραίο τρόπο τη σωματικότητα της ζωγραφικής πράξης. Μπορείτε να εκτυπώσετε μια (δείτε πιο κάτω) και να τη δείξετε στους μαθητές κατά τη διάρκεια της 1ης δραστηριότητας.

Επίσης γύρω από το θέμα 'ζωγραφική και σύγχρονος χορός', μπορεί κανείς να αναζητήσει αρκετά παραδείγματα από τη νεότερη ιστορία του χορού. Πολύ γνωστοί είναι οι πειραματισμοί της αμερικανίδας χορογράφου Tricha Brown

<https://www.youtube.com/watch?v=U7DQVW6qRq8>

Καθώς και η χορογραφία 'Violin Phase' από το έργο 'Face' της Anne Teresa De Keersmaecker σε μουσική Steve Reich:

https://www.youtube.com/watch?v=E1OHI8_MPEg&list=PLKoiTctm214LFT_WeHnWxgvPv4IXFmewS

Επίσης ιδιαίτερα βοηθητική για το μάθημα τη σειρά αυτή των βίντεο – αποσπασμάτων από το 'Improvisation Technologies: A Tool for the Analytical Dance Eye' ένα interactive computer installation που εξέδωσε ο William Forsythe το

1999: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLAEBD630ACCB6AD45> και

<https://www.youtube.com/user/GrandpaSafari>

